

Doc. dr mag. Bojan Macuh, Maribor, Republika Slovenija, naučni saradnik Evropskog defendologija centra u Banjoj Luci

DA LI SMO NA IVICI NOVOG SVETSKOG SUKOB?

Pre izvesnog vremena pisao sam da već imamo dovoljno (i više nego dovoljno) svakodnevnih problema – od klimatskih promena, ekonomskih teškoća i migrantske krize do ratova. Potonji se pre svega odnose na agresiju Rusije na Ukrajinu, Izraela na Palestinu i Liban, kao i na trenutno najaktuelniju agresiju – Sjedinjenih Američkih Država na Iran. Prema tekstu, SAD su zajedno sa Izraelom izvele prve opsežne vazdušne napade na ciljeve u Iranu 28. februara 2026. godine, što je označilo početak šireg oružanog sukoba.

Predviđanja se nisu ostvarila

Tramp je sa svojim saveznicima (bez ostalih članica NATO-a) najavljivao da će se sve završiti za nedelju, najviše dve. Uskoro će proći pet meseci, ali je situacija za Amerikance i dalje veoma nepovoljna. Neprestano napadaju Iran iz baza na Bliskom istoku, dok Iran uzvraća napadima na iste te baze. Trampova popularnost u SAD naglo opada. Položaj održava silom i „kupovinom“ saveznika u zemlji i inostranstvu. Za godinu dana zaradio je gotovo dve milijarde dolara, pri čemu je, prema autoru teksta, među retkima ili jedini u SAD koji ne plaća porez. Demokratska opozicija, po mišljenju autora, nije uspela da zaustavi ratna razaranja u Iranu niti podršku Izraelu, koji autor optužuje za genocid u Palestini i Libanu. Uprkos velikoj podršci Palestincima i Libancima, Izrael ne uspeva da porazi Hamas i Hezbolah, dok Tramp ne uspeva da slomi odlučnost Irana, koji ima podršku Rusije i Kine.

SAD izazivaju globalnu svetsku krizu

Po stupanju Trampa na dužnost bilo je jasno da će uslediti velike promene – od politike prema klimatskim promenama i ekonomiji do migracija, odnosa prema neistomišljenicima i otvaranja novih kriznih žarišta. Autor smatra da se SAD previše mešaju u politiku drugih država. Kao primere navodi

Ukrajinu, Venecuelu, Kubu i Grenland, uz ocenu da Tramp teži dominaciji, ali retko doprinosi trajnim rešenjima. Autor podseća i na Vijetnam, Avganistan, Irak i Siriju, gde su SAD obećavale pobedu, ali su se suočile sa ozbiljnim neuspesima. Smatra da bi se sličan scenario mogao ponoviti i u Iranu, te da veliki broj istovremeno otvorenih kriznih žarišta ne može doneti uspeh. Istovremeno, unutrašnje političke podele u SAD se produbljuju, dok mogućnost Trampovog prevremenog odlaska sa vlasti ocenjuje kao malo verovatnu.

Ratna žarišta ostavljaju razaranje

Svaki oružani sukob za sobom ostavlja pre svega ljudske posledice. Bez obzira na to koja država započne napade ili ih opravdava bezbednosnim, političkim ili ekonomskim razlozima, najveći teret uvek snose civili. Uništena infrastruktura, izbeglički talasi, ekonomska šteta i izgubljeni životi cena su koju plaćaju ljudi, a ne političari. Današnji svet je toliko međusobno povezan da nijedan rat više ne ostaje isključivo lokalni problem. Posledice osećaju i države koje nisu neposredno uključene u sukob – kroz više cene energije, poremećene lance snabdevanja, ekonomsku neizvesnost i povećane bezbednosne tenzije. Zato bi diplomatija, pregovori i poštovanje međunarodnog prava uvek trebalo da imaju prednost nad upotrebom sile.